

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disput. X. De immortalitate Animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

subjecti, non
forma.

haberet in rebus compositis spiritualibus hæc materia, ac habet materia nostra in corporeis, nempe, ut sit pura potentia spiritualis, sicut illa est pura potentia corporea.

VII.
Ocasione
unius rei
spiritualis
recte ad al-
ias investi-
gandas dis-
curritur.

Ad confirmationem dico, licet primò deprehensa fortè fuerit natura rei spiritualis ex illo modo operandi, postea tamen occasione ab hac re spirituali sumpta, discurremus ad alias indagandas: sicut ab accidentibus ad substantias, à rebus substantialibus compositis ad simplices, à materiâ hujus speciei ad alterius, ab hac serie primarum qualitarum ad aliam seriem possibilem, demum ab hoc universo, & rebus in eo existentibus ad aliud cum rebus alterius longè ab his rationis, quas occasione harum quas videmus, affirmant omnes esse possibiles. Deinde, licet res omnes subsistentes operantes tam elevato modo sint spirituales, non tamen sequitur è contrà quicquid est spirituale subsistens, debere illo modo operari, imò nec operari omnino, cum aliud possit ipsi munus assignari, nempe, ut sit subiectum rei illo modo operantis.

VIII.
Angelos de
facto non
esse ex ma-
teria &
formâ spiri-
tualibus
compositos
auctoritate
magis pro-
batur, quam
ratione.

Septimò tandem arguitur: hinc sequi, non posse probari Angelos non posse de facto hoc modo compositos. Resp. non posse probari evidenter ratione, cum nihil obstat quo minus componi possint ex hujusmodi actu & potentiâ: de facto tamen hoc modo eos non constitui asserendum ob auctoritatem omnium qui illos simplices esse affirmant & omnis compositionis expertes, ut videbimus ex loco Sancti Thomæ statim citando.

Dicendum ergo, non implicare hujusmodi compositionem essentialium ex subiecto & formâ spiritualibus, & consequenter dari posse materiam spiritualement, cum non solum non afferatur evidens ra-

tio hujus implicantiæ, sed videatur facilè percipi posse quomodo queat contingere, cum tanta sit proportio inter materiam & formam spirituales ad unum compositum perfectè spirituale constituendum, atque inter materiam & formam corpoream, imò longè major quàm inter materiam corpoream & formam spiritualement, quas tamen in homine coalescere videmus ad unum totum constituendum. Imò si de facto non videremus fieri unum totum ex animâ spirituali & materiâ corporeâ, longè videretur difficilius, & magis impossibile, quàm posse coalescere compositum ex materiâ & formâ spiritualibus, utpote inter se magis proportionatis.

Circa mentem Sancti Thomæ, licet contrarij velint ipsum sine controversiâ affirmare implicare hujusmodi compositionem substantialem inter materiam & formam spirituales, & in aliquibus locis negari non possit favere ipsum huic sententiæ, quæstione tamen sextâ de potentia, art. 6. ad 4. expressè tenet nostram. Cujus mens ut clariùs innotescat, ipsa ejus verba hic attexam. Quantum ergo argumentum loco citato contendebat, Angelos & demones, si sint compositi substantialiter, debere necessariò esse corporeos, & constare nostrâ materiâ & formâ: cui argumento respondet S. Doctor his verbis: *ad quantum dicendum, quod si Angeli ponantur ex materiâ & formâ compositi, non propter hoc oportet quod sit corporei ex ratione prædictâ, nisi ponatur quod sit eadem materia Angelorum & corporum. Posset autem dici, quod esset alia materia à materiâ corporum divisa, non quidem dimensionis divisione, sed per ordinem ad alterius generis formam nam potentia actui proportionatur. Magis tamen credimus quod non sint Angeli ex materiâ & formâ compositi, sed quod sint forma tantum per se stantes. Quid clariùs?*

Conclusio:
impossibile est
materiam spi-
ritualement.

X.
Mens An-
gelini vo-
loris circa
materiam
spiritualement.

DISPUTATIO X.

De Immortalitate animæ.

DE hac re Lessius l. 2. de Numinis Providentiâ Hurt. d. 18. de Ani. lect. 1. & 2. Conim. tra. de Animâ separatâ, disp. 1. Ruvius hic tract. de Animâ separatâ, q. 3. 4. & 5. Murcia de Immortal. animæ d. 7. Suarez l. 1. de Anima c. 10. & 11. ubi Aristotelem ab errore de mortalitate Animæ, quem multi & graves auctores, ex antiquis, ei ascribunt, fusè vendicat: de eodem etiam subiecto alij plures, in quibus quæstio hæc fusius tractata videri poterit.

SECTIO PRIMA.

Utrum Anima rationalis sit immortalis.

I.
Anima ra-
tionalis est
naturâ suâ
immortalis.

Dicendum cum Orthodoxis omnibus, Animam Rationalem esse naturâ suâ immortalem & incorruptibilem, ac post corporis mortem manere, ut debitum iis quæ in hac vitâ gessit præmium recipiat. Hæc est veritas Catholica, imò totius Christianæ vitæ basis, ac fundamentum, de qua veritate nullus, sine Atheismi notâ, vel leviter dubitare potest, in qua proinde ita conspirant Catholici omnes, ut auctores recensere sit supervacaneum.

II.
Probatur a-
nima im-
mortalitas
ex Scriptu-
râ.

Probatur primò auctoritate Scripturæ, & ut alia loca quæ ad animæ immortalitatem probandam afferuntur, omittam, locus ille Matth. 10. v. 28. ad hoc maximè mihi videtur efficax, *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*: ergo anima est ex naturâ suâ immortalis, alioqui si destructo corpore deberet ex naturâ suâ interire, posset

æquè ab hominibus occidi, ac occiditur anima bruti.

Dices, non posse animam rationalem ab hominibus occidi, non quod naturâ suâ sit immortalis, sed quod Deus decreverit eam perpetuò conservare: sicut Adamus in paradiso si non peccasset, occidi non potuisset, licet natura sua non esset illie immortalis, sed ex solo Dei beneficio. Anima ergo licet tantum ex Dei benignitate sit immortalis, non potest occidi.

Contrâ, locus hic Scripturæ plus probat: alio enim modo plerumque loquitur Scriptura, quando aliquid naturâ suâ est impossibile, alio quando solum est impossibile per voluntatem, & decretum Dei nolentis aliquid fieri: in primo enim significat esse repugnantiam, & impotentiam antecedentem in rebus ipsis: sic Matth. 7. v. 18. ait Christus, *Non potest arbor bona malos fructus facere, &c. Non potestis Deo servire & mammonæ*, Matth. 6. v. 24. *Non potes unum capillum album facere, aut nigrum*, Matth. 5. v. 36. *Quis potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?* Lucæ 12. v. 25. *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, &c. si nec vos nisi in me manseritis*. Ioan. 15. v. 4. *Sine me nihil potestis facere*. v. 5. & alia hujusmodi, quæ passim in Scripturâ reperiuntur.

Hujusmodi ergo loquutiones in phrasi Scripturæ non arguunt impotentiam & repugnantiam tantum consequentem, seu provenientem ex decreto Scripturæ Dei, sed antecedentem, & rebus ipsis innatam. Alio siquidem modo de iis loquitur, quæ impossibilia

III.

Quorundam
responsio ad
loca Scri-
pturæ pro
animæ im-
mortalitate.

IV.

Respondetur
hæc respon-
sio ex modo
loquendi
Scripturæ.

V.

Quo modo
loquatur
Scriptura de
impossibilitate
creato Dei.

tantum sunt merito Dei beneficio: sic Luca 21. v. 18. dicit Christus, *Capillus de capite vestro non peribit*: & tamen ex providentiâ Divinâ non potuit perire. Diverſus ergo hic modus loquendi arguit diverſitatem ex mente Scripturâ in rebus iſtis.

VI. *Decretum Concilii Lateranenſis circa immortalitatem animæ.*
Secundò probatur ex Concilio Lateranenſi ſub Leone 10. eſſ. 8. ubi hoc aperit Concilium declarat, & Philoſophiæ magiſtris præcipit ut argumenta ſolvant quæ contra hanc veritatem fieri ſolent. Verba Concilii quoad noſtrum propositum hæc ſunt. *Cum diebus noſtris nonnulli auſi ſint dicere de naturâ animæ rationalis, quod mortalitatis ſit, & aliqui temerè philoſophantes ſecundum ſaltem philoſophiam verum eſſe aſſeruerent; acro approbante Concilio damnamus, & reprobanus omnes aſſerentes animam intellectivam eſſe mortalem, aut unam in cunctis hominibus, & hæc in dubium veritatem cum illa non ſolum verè & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, & verum & immortalis, & pro corporum quibus inſunditur, multipliciter ſingulariter multiplicabilis, multiplicata, & multiplicanda.*

VII. *Non ſatis conſulto agunt, qui rationes, pro animæ immortalitate aſſerri ſolitas, ſolvere conantur.*
Meo ergo iudicio, non ſatis conſultò quidam rationes à Philoſophis, ac Theologis pro animæ immortalitate eſſerri ſolitas enervare conantur. Longè ſanè melius, Republicæque Chriſtianæ utilius operam ſuam collocaſſent in doctrinâ hæc, quæ totius honeſtæ vitæ fundamentum eſt, pro viribus ſtabiliendâ, ac firmandâ potiùs, quàm ſuis eam probationibus deſtituendo; cum nulla ratio ſit tam clara ac ſolida, cuius vim imminuere quis ſi velit, & argutis quibuſdam oſtendere ei tenebras non poſſit.

VIII. *Auſtoritate Patrum oſtenditur animam eſſe immortalem.*
In hac de animæ immortalitate doctrinâ tradendâ ac propugnandâ multi ſunt ſancti Patres. S. Auguſtinus librum integrum de animæ immortalitate ſcripſit, ubi cap. 4. *Maniſeſtum eſt*, inquit, *immortalem eſſe animam humanam*. S. Gregorius Neocaſarienſis lib. de Animâ ſic habet: *Cum Anima corpore careat, ſimplex eſt: conſequens autem mihi videtur, ut quod ſimplex eſt, ſit immortale*. S. Chryſoſt. oratione 4. de Providentiâ, in ânos appellat eos qui animam negant eſſe immortalem, & *perinde facere, ac ſi in die diem eſſe negent*. Quod etiam alij Patres uno ore pronuntiant.

SECTIO II.

Ratione oſtenditur, Animam hominis eſſe immortalem.

I. *Immortalitas triplex eſt: eſſentialis, naturalis, & gratuita. Eſſentialis immortalitas illa eſt, quæ omnimodam h. ibet neceſſitatem exiſtendi, ita ut nulla potentia deſtrui poſſit. Hæc ſoli Deo convenit, de quo proinde ait Apoſt. 1. ad Tim. h. 6. v. 16. Qui ſolus habet immortalitatem. Naturalis immortalitas illa eſt, quæ res aliqua, poſito quod producat, ex naturali quadam exigentiâ petit, ut ſemper duret: unde citra violentiam, ne quidem à Deo poteſt deſtrui, licet abſolute poſſit. Immortalitas gratuita eſt illa, quæ rei cuiſpiam ex merâ Dei benignitate, & decreto provenit, quo ſtatuit rem aliquam perpetuò ab interitu vendicare, eamque ſemper conſervare incorruptam.*

II. *Conſiſſimum eſt animam perpetuò duraturam.*
Non eſt dubium quin anima noſtra ſit ex decreto Dei perpetuò duratura, id enim varijs locis clarè reſtat ſcrip. ura, ut ſap. 5. v. 16. *Iuſti autem in perpetuum vivent*. Sap. 3. v. 1. *Iuſtorum anima in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum mortis, viſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autem ſunt in pace*. Io. 12. v. 25. *Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Diſcedite a me maledicti in ignem æternum*, Matth. 25. v. 41. & v. 46. *Et ibunt hi in ſupplicium æternum, iuſti autem in vitam æternam*. Imò ſec. præcedente, n. 2. teſti monio ſcripturæ pro-

bati animam eſſe ab intrinſeco, & naturâ ſua immortalẽ. Nunc rationibus quæ mihi ad demonſtrandum hoc efficaces videntur, idipſum oſtendere conabor.

III. *Asperitatem innatus, quem omnes habent beatitudinis naturalis obtinenda, quæ perbat animam eſſe immortalem.*
Prima ratio deſumitur ex appetitu innato, quem omnes habent ad quietem & tranquillitatem, ac perfectam beatitudinem obtinendam. Quæ ratio ut clariùs procedat, ponamus homines non eſſe a finem ſupernaturalem elevatos, ſed in purâ naturâ reſiſtos. Homines ergo appetitu innato perfectam quietem ac naturalem beatitudinem tanquam finem appetunt: quod ad eò certum eſt apud omnes, ut à Philoſophis cenſeatur principium per ſe notum. Hic verò appetitus fruſtra hominibus eſſet à naturâ inditus, ſi anima vnâ cum corpore interiret, in hac enim vitâ inter tot perturbationes & pericula, perpetuâque rerum viciffitudines, ac moleſtias nullus hunc finem, ſeu tranquillitatem inconcuſſam, ac ſtabilem conſequi poteſt. Quæ de cauſâ ſolo luminis naturalis ductu Campos illos Elyſios ſinxerunt Antiqui, loca ſcilicet ab omni dolore, moleſtiâ, ac perturbatione libera, ubi animæ, quæ hanc vitam in virtute traduxerant, cum omni quiete, tranquillitate, verifque delicijs degerent, ſineque ſuo naturali fruereſcentur.

IV. *Dices, hinc ſolum probatur animam petere ad aliquid durare à corpore ſeparatam, non tamen ſemper. Contra primò, ſi anima unâ horâ, vel die, per tempus poſſit & petat naturaliter exiſtere poſt ſeparationem à corpore, poterit & petet eo modo ſemper naturaliter exiſtere, ut poſtea oſtendam.*
Dices; hoc ſolum probat animas petere ad aliquid quod tempus, ut per horam, diem, aut menſem, poſt mortem durare à corpore ſeparatas, non tamen ſemper. Contra primò, ſi anima unâ horâ, vel die, per tempus poſſit & petat naturaliter exiſtere poſt ſeparationem à corpore, poterit & petet eo modo ſemper naturaliter exiſtere, ut poſtea oſtendam.

V. *Niſi anima, quæ poſt mortem fruuntur beatitudine, ſciant ſi illa perpetuò fruatur, beatitudo erit nulla.*
Contra ſecundò, ad beatitudinem requiritur ſecuritas, ergo niſi animæ illæ ſeparatæ ſciant ſe quiete hac, & voluptate ſemper fruitoras, erunt in perpetuo timore, ſollicitudine & anxietate illam amittendi, ſicque nullum fere erit gaudium, ut pote timore maximo permixtum. Quæ ergo delicia, quæ fruientis capiti gladius ſemper impendet, quo timet ne momentis ſingulis in nihilum redigatur. His proinde non incongruè applicari poſſet illud Eccl. 4. v. 1. *O mors, quàm amara eſt memoria tua homini pacem habenti in ſubſtantiâ ſua*. Imò recordatio annihilationis, quam momentis ſingulis timet, eò eſſet huiusmodi animabus amarior, quàm huic homini memoria mortis quod delicia illarum ſunt huius voluptatibus maiores. Acutiſſimo proinde doloris iaculo transigerentur, quoties animam aliquam ex iſtis, quibuſcum degunt, annihilari cernerent, & evaneſcere. Quæ de cauſâ Theologi omnes perpetuitatem & ſecuritatem dicunt eſſe de ratione beatitudinis ſupernaturalis, ſeu hominis iam ad finem ſupernaturalem elevati. Hanc rationem exiſt. mo eſſe efficaciffimam. Alias etiam non minùs efficaces ſubiungam.

VI. *Deliciam huius mundi, & ipſius vitæ contemptum propter virtutem, clarè probat animam immortalem.*
Secunda itaque ratio eſt: videmus multos ex rectæ rationis dictamine, delicias huius mundi, voluptates, & humanam omnem felicitatem, ac proprium commodum, imò vitam, ipſam contemnere, & ubi id pietas exigit, profundere: & tamen ſtagitioliſſimus quiſque haberetur hiſ felicio, ſi nihil reſtaret poſt mortem, ſed anima ſimul cum corpore interiret. In quem ſenſum loqui videtur Apoſt. 1. ad Corinth. 15. docet, ſi non ſit reſurrectio mortuorum, nos, id eſt eos qui vitam in virtute, & pietate exigunt, *miſerabiliores eſſe omnibus hominibus*.

VII. *Tertia ratio deſumitur ex iuſtitia Dei. Indies enim videmus multos ſceleratiſſimos homines cum omni proſperitate in hoc mundo degere, & per longam annorum ſeriem in ſuis ſtagitijs omni voluptate, ac delicijs frui: bono è contra opprimi hic & vexari, perpetuiſque doloribus, miſeris, & cruciatibus affligi: ſpectat ergo ad in. iuſtitiam Dei iuſtitiam, prudens.*
Tertia ratio deſumitur ex iuſtitia Dei. Indies enim videmus multos ſceleratiſſimos homines cum omni proſperitate in hoc mundo degere, & per longam annorum ſeriem in ſuis ſtagitijs omni voluptate, ac delicijs frui: bono è contra opprimi hic & vexari, perpetuiſque doloribus, miſeris, & cruciatibus affligi: ſpectat ergo ad in. iuſtitiam Dei iuſtitiam, prudens.

prudentemque rerum administrationem, ut pio homini hic afflicto alibi virtutis & laboris præmium conferatur, cum in hoc mundo illud nunquam recipiat, & ut è contrà mali supplicij debitis afficiatur.

VIII.

Ethnici solo natura lumine non vident bonos præmia, malos poenā post mortem habebituros

Dices primò, abundè utrique huic rationi satisfactum iri, si Deus de factò animas post mortem conseruet, licet id animæ naturæ suæ non postulent. Contrà, lumine naturæ cōstat huiusmodi, sceleratos homines debere alicubi puniri, & bonos è contrà perpetuò hic afflicto præmium bonorum operum aliquando recipere. Vnde & Ethnici solo naturæ ductu hoc noverunt, locaque quibus boni vitæ in virtutibus actæ præmium, mali debitam sceleribus poenam lucent, assignarunt. Hoc ergo non merè ex liberâ Dei voluntate, sed ex animarum, & universi exigentiâ provenit: libera enim Dei decreta naturæ lumine non innotescunt. Omnibus proinde insitum est hoc ex summi rerum omnium moderatoris æquitate, non solum fieri posse, sed debere; rectamque universi administrationem id postulare.

IX.

Si anima aliquatisper post mortē maneat naturaliter, semper manebit.

Dices secundò; rectam quidem rerum administrationem, Deique æquissimi Iudicis iustitiam, & impiorum hominum scelera petere, ut eorum animæ aliquantisper, per horam scilicet, mensem, aut annum, post mortem permaneant, non tamen semper. Contrà primò, saltem ergo hinc manifestè habetur, animam hominis non destrui simul cum corpore. Si verò, ut supra dixi. n. 4. & postea ostendam sec. sequente n. 23. & 4. si, inquam, animæ die uno, mense, vel anno petant naturaliter post mortem hominis durare, non est unde postea ex ullâ naturali rerum exigentiâ pereant, sicque naturaliter manebunt perpetuò, suntque immortales.

X.

Contrà secundò, & præcipuè, De ratione præmij iis, qui vitam hic in virtute & pietate traduxerunt, debet esse perpetuitas, & securitas, ut iam ostensum est n. quinto. Quoad sceleratas verò animas, Deus de facto eas non per diem tantum, aut annum post separationem à corpore, sed perpetuò conservabit, & puniet, idque solo lumine naturæ Ethnici sunt assequuti, ergo hoc provenit ex exigentiâ aliquâ ex parte rerum creatarum, nempe ex gravitate & malitiâ peccati mortalis, sive infinita ea sit, ut volunt multi, sive superioris ordinis, ut affirmant alij, ob vilitatem personæ offendentis, & maiestatem infinitam personæ offensæ: de quo prima secundæ, & tertiæ partem non enim est nostri instituti rem hanc isthic discentere. Solum addo, si animæ piorum petant semper manere, ut iam ostensum est, nullam esse rationem cur non petant idem animæ sceleratorum.

SECTIO III.

Aliis rationibus ostenditur animæ immortalitas

I.

Tres rationes sec. præcedente allatæ, maximè efficaces sunt, & aperte meo iudicio ostendunt animam esse immortalem: nunc alias subnectam, quæ suam etiam vim habent ad hoc ipsum demonstrandum.

II.

Ex indigentia à subiecto probatur animæ immortalitas.

Quartò itaque probatur animam esse immortalem: anima enim, præterquam quoddam sit independentis à subiecto, sicut Angelus, nihil habet sibi contrarium quod ipsam destruat. Dices, posse aliquid destrui quod non habet contrarium: lux enim, species soni, & alia huiusmodi non habent contrarium, & tamen indies pereunt. Resp. in his peculiarem aliquam causam assignari posse cur pereant, imò & experientiam; nullam tamen est eiusmodi in animâ rationali. Ac primum, lux ærè non destruitur nisi ad

destructionem, vel ablationem agentis, aut interpositionem alicuius corporis opaci inter luminosum & passum: si autem aliquid ex his contingat, nil mirum si lux destruitur. Deinde diversissima ratio est de minutis hisce rebus, & de animâ & Angelo.

Quoad sonum & similia; diversissima ratio est; cum enim sint qualitates per se defectivæ, non debent totæ simul, sed paulatim desinere. unde statim postquam sunt, incipiunt deficere secundum diversitas sui partes; anima autem nullas habet partes, nec paulatim potest desinere. Quæ ergo ratio naturalis assignari potest, cur ubi incorrupta mansit per quinquaginta, vel centum annos, postea subito pereat? Deinde, de illis habemus experientiam, de animâ nullam.

Nec urget quod obiici posset de duratione indivisibili, petente durare per horam, & post horam perire: primò enim probabilius est implicare eiusmodi durationem indivisibilem, ut in Physicis ostendit d. 13. l. 5. & 6. & d. 38. l. 3. n. 7. Deinde, ea datâ, diversissima ratio est de illâ & de animâ rationali; illa enim cum respiciat essentialiter tale tempus, eo toto elapso, & deficiente connotato essentiali, nil mirum si duratio deficiat: at verò anima rationalis non alligatur nec respicit essentialiter ullum tempus.

Quintò probatur: multi non solum supernaturaliter, sed etiam naturaliter patiuntur extasim: vnde Conimbricenses narrant Socratem, Platonem, Trimegistum, & alios sæpè fuisse in extasi raptos; & ab omni sensu alienatos. Imò S. Augustinus l. 4. de Civit. Dei c. 24. refert de quodam sibi noto, qui prohibito in extasi rapiebatur naturaliter, ita ut nec ignem, nec gladium sentiret. Ex quibus inferitur, cum extasis sit alienatio animæ à sensibus, & sola attentio ad operationes intellectuales, tunc posse animam operari independentem ab omni sensu corporeo, & consequenter posse sine corpore existere, independentia enim in operando arguit independentiam in essendo.

Dices; ad summum probat hæc ratio, posse animam manere unâ vel alterâ horâ, aut die sine corpore; non tamen semper: unde non probatur hinc, animam esse immortalem; nec æternam. Contrà, si, ut dixi, possit anima durare per unam horam, vel diem sine corpore naturaliter, ergo & semper, cum nihil sit secundâ horâ, vel die, quod eius destructionem exigat, magis quam primâ. Cui etiam favet communis illud Philosophorum dictum, *Causis eodem modo se habentibus, effectus eodem modo conservatur.*

Probatur sextò ex honore mortuis habito: quod indicat animas adhuc esse superstites, alioqui frustra iis hic honos exhiberetur. Septimò, ex eo quod nunquam liceat mortuis detrachere, eosque diffamare quod ex eo provenit, quod mortui habeant ius ad suam famam, ergo eorum animæ sunt, seu existunt; nec enim quidquam habere potest ius quod non est. Octavò, hoc idem suadet horror qui naturaliter omnibus incutitur ex conspectu hominis mortui, & loca ubi mortui sepulti etiam ante longum tempus fuerunt, ingrediendi: qui tamen non magis ex hominis, quam equi, vel canis mortui præsentia nobis eveniret, nisi eius animam adhuc crederemus vivere. Siquis autem respondeat his omnibus eo modo quo obiectionibus præcedentibus, ut respondet quidam, quamvis, meo iudicio, malè operam suam collocet, eodem etiam modo refellitur responsio quod ibi.

III.

Differentia inter animam, & sonum, & huiusmodi circa definitionem.

IV.

Differentia inter animam, & durationem indivisibilem.

V.

Ostenditur animam immortalem ex eo quod multi naturaliter patiuntur extasim.

VI.

Causis eodem modo se habentibus, effectus eodem modo conservatur.

VII.

Varia alia probationes pro immortalitate animæ.

SECTIO IV.

Objectiones contra Animarum immortalitatem.

I. Solvitur prima obiectio ex Scrip-
tura.

Objicies primò illud Ecclesiastæ 3. v. 19. unus est interitus hominis & jumentorum, & aqua utriusque conditio, sicut moritur homo, & illa moriuntur. Resp. primò cum S. Thoma, 1. p. q. 75. a. 6. ad 1. verba illa à Salomone dicta esse in personâ impiorum. Secundò dico, sermonem ibi non esse de morte animarum, sed hominis, seu totius compositi, quoad totum namque eodem modo moriuntur; tam enim non manet homo, seu illud compositum post mortem; quam non manet equus. Hoc modo locum hunc explicant S. Gregorius Nazian. S. Hieronymus, & alij.

II. Quo sensu dicat Scriptura mortui nihil amplius vivere posse.

Objicies secundò illud Ecclesiastæ 9. Melior est canis virum leone mortuo: viventes enim sciunt se esse mortuos, mortui autem nihil noverunt amplius. Et v. 10. Nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas. Respondent multi hæc verba proferri in personâ impiorum. Secundò dici potest verissimum esse nec rationem, nec sapientiam futuram apud inferos: quod autem dicitur, mortuos nihil amplius nosse, intelligitur eos, qui tunc erant, maximè in Purgatorio & inferno, ignaros fuisse earum rerum, quæ in hoc mundo contingunt; cum nullum amplius habeant cum viventibus commercium, nisi Deus ipsis peculiariter species nonnullarum rerum, quæ in mundo geruntur, infundat.

III.

Explicatio sextæ Synodi dicentis animas & Angelos per gratiam tantum Dei esse immortales.

Objicies tertio ex sexta Synodo Generali, Actione 11. in epistolâ Sophronij approbatâ à Concilio, in qua dicitur, intellectualia, & spiritualia, qualia sunt animæ & Angeli, non per naturam, sed per gratiam Dei esse immortalia. Resp. gratiam duobus modis subinde sumi, primò & præcipuè, pro gratiâ sanctificante, & donis Dei supernaturalibus, quæ sunt planè supra omnem exigentiam naturæ. Secundò, latius sumitur gratia pro omni eo quod quocunque modo est donum Dei, licet sit quid omnino naturale. Cum ergo Deus gratis animas & Angelos creaverit, possitque absolute ob perfectum, quod in res omnes habet, dominium, illos destruere, licet naturâ suâ sint immortales: quod non utatur hoc suo dominio, nec eos destruat sed conservet, est aliqua illis præstita gratia, & beneficium.

Cur anima horreat separationem à corpore, quod arguit illam tunc debere perire, & amittere esse. Negatur sequela, horror enim ille vel provenit ex ignorance quid de eâ post separatio-

nem futurum sit, vel ex dolore quod debeat amicos in hoc mundo, & res quasque sibi charissimas relinquere. Unde multi qui hæc in vitâ contemperunt, non modò non horrent, sed votis omnibus expetunt separationem à corpore.

Objicies quintò: animâ rationalis nullam potest exercere operationem separata, ergo non manet. Consequentia videtur clara, nihil enim existere potest quod non potest operari. Antecedens probatur, si enim quidquam animâ agere posset, maximè intelligere & velle, sed hoc non potest, nam in omni intellectione, & consequenter volitione, dependet à phantasmatis & sensibus; sed separata nullos habet sensus nec phantasmata, ergo. Resp. animam juxta multos, etiam dum est in corpore, exercere aliquas operationes intelligendi & volendi independentem à corpore, tum in extasis illis, quæ naturaliter quibusdam contingunt, ut supra retulimus, tum quando intelligit se intelligere, & reflectit supra suos actus intellectus & voluntatis. Sed quidquid sit de hoc, deunita saltem à corpore non est cur superiore quodam & excellentiore modo non operetur, & independentem ab omni sensu corporeo per species sibi inditas à Deo, vel etiam per illas, quas in hac vitâ acquisivit.

V.

Objic. animam extrâ corpus nullam operationem exercere posse, ergo nec esse.

Resp. animam separatam operari independentem à sensibus.

Objicies sextò: argumentum illud ex vitâ hic in virtute à quibusdam, in sceleribus ab aliis transactâ deductum, nihil probare; qui enim vitam in pietate transigunt, præmium suum hic recipiunt, & è contrâ qui sceleratè vivunt, poenam: virtus namque est sibi mer præmium, vitium poena. Hinc Romanus Philosophus epist. 81. Rectè facti, inquit, fecisse merces est. Et S. Augustinus, iussisti Domine, & ita factum est, ut omnis animus malus, ipse sit poena sibi. Non est ergo cur post hanc vitam, vel præmium illi, vel hi poenam expectent.

VI.

Dices: virtutem esse præmium sibi, vitium poenam.

Rectè facti fecisse mercedem.

Resp. tamen, virtutis exercitium sæpè cum magnis laboribus, ærumnis, ac difficultatibus, cum cruciatibus etiam ac tormentis, imò cum mortis ipsius perpeffione frequenter esse conjunctum, ergo præter honestatem virtutis aliud ei præmiu in debetur, quod cum huiusmodi acerbitate non conjungatur. Unde, in omni benè institutâ Republicâ præmia virtutem exercentibus semper proponi cernimus. Deinde, homines, quò sceleratiores, eò cum minori conscientie stimulo se vitii dedunt. Imò frequenter nullo planè scelerum suorum seu usu afficiuntur, sed cum summâ voluptate luxuriantur, quibus proinde vitia non sunt poena, nisi activè, ut ajunt, & causaliter. Equitatis ergo ratio postulat, ut virtutis præmium illi, hi scelerum poenam alibi recipiant.

VII.

Resp. exercitium virtutis cum magnis sæpè ærumnis esse conjunctum, sed aliud præmium exigere.

Vitia quibusdam non sunt poena, nisi causâ activâ.

DISPUTATIO XI.

Alia quadam discutiuntur circa animam Rationalem.

SECTIO PRIMA.

De multiplicitate animarum, & modo quo producuntur.

I. Similis hominum corporibus singula infunduntur animæ.

Quæres primò: utrum animæ rationales multiplicentur ad multiplicationem corporum? Resp. affirmativè contra Pythagoræos statuentes transmigrationem animarum ab uno corpore hominis ad aliud, imò & in corpora brutorum. Conclusio tamen nostra est de fide, & definita in Concilio Lateranensi, loco disp. præcedente, sec. primâ citato: Ratio est, quia Deus ut auctor naturæ semper dispo-

R. P. Th. Comptoni Philosophiæ.

nit diversis corporibus, animas ad eorum dispositionem infundit.

Quòd verò non transmigrant animæ in corpora brutorum, multo videtur certius; tum quia non est cur in poenam, ut dicebant illi, infundantur flagitiorum hominum animæ in corpora brutorum, illa enim propriè non est poena, cum non sciatur, nec sentiantur: neque enim cognoscunt animæ in brutis se eò esse ablegatas, nec quidquam recordantur eorum, quæ aliquando in corpore humano gesserunt. Longè verò magis abest à vero illud nonnullorum delirium, qui unam tantum numero asserebant esse animam, sicut Averroës posuisse fertur unum intellectum universalem omnibus hominibus communem.

II.

Animæ sceleratorum hominum non transmigrant in corpora brutorum.

V v

munem